

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Égész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri csikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet tencsin-vár 7. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjazatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“
politikai és közgazd. napilap
1874 évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A párt értekezletek.

Budapest, jun. 6.

(A.) Ez a hét már a választótörvényjavaslaté volt. Csaknem kizárólag az foglalkoztatta a közvéleményt, a különböző pártokat s tegnap óta osztályaiban magát a képviselőházat is. A mi a különböző pártok magatartását a novellával szemben illeti, az teljesen megfelel a várakozásoknak. Nem egyedül a Deák-párt az, mely a javaslatot általánosságban elfogadta. Ugyanezt tette a középpárt s balközép is és egyedül a függetlenségi párt az, mely a magyar pártok közül a javaslatot még a részletes tárgyalás alapjául sem akarja elfogadni és pedig azért, mert az a választói qualificatiót megszorítja. Ez oly alaptalan állítás, mely valóban ritkítja párját. A ki nem vette ki magából a javaslatból ama szerföltött tág és szabad magyarázatot, melyet létező törvényeink az első szakaszban találunk, az meggyőződhetett az indokolás adataiból, hogy a javaslat elfogadása esetén a választók számának mintegy 30%-al való megszorodása várható.

Ezen ok sokakat arra is indított, hogy a javaslat tárgyalásának a jövő ülészakra halasztását sürgetssék. Sokan ugyanis azt hiszik, hogy ma még csak egyszerűen azt tudhatni,

hogy a választók száma lényegesen emelkedni fog; de hogy az egyes vidékekre minő hatással lesz a javaslat, hogy a szaporodás a magyarság érdekében lesz-e vagy nem, arról ma még tiszta fogalma senkinek sincsen. Midőn pedig a kormány több oknál fogva a tárgyalás megkezdését sürgette, más részről a novella egész első szakaszának egyszerű elhagyását követelték. A többség elfogadta ugyan ez első szakaszt, hanem némely pontjait mégis akként módosította, hogy itt-ott, ha nem is az 1818-ki törvényhez, de mindenesetre a kormányjavaslattal szemben a qualificatiót némileg megszorítja. Ez határozottan szükséges is s a közügyre legkevésbé sem lenne káros, ha a képviselőház maga e téren még tovább menne s a parlamentarismusként új s épen nem az intelligentia fejlődött fokán álló elemek részéről várható előzölése ellen további gátokat emelne. Azt hisszük, maga a mérsékelt ellenzék sem nagyon opponálna az ilyen szándéknak. Itt is érezték ama komoly következményeket, melyekkel választórendszerünk átalakítása egész állami és társadalmi életünkre jár s habár a balközépnek még mindig telve van a szája magosróptú phrasissokkal, még sem szenved kétséget, hogy ő sem akarná e szép szóvirágok kedvéért saját lételét veszélyeztetni.

Az osztálytárgyalások szintén élénk folyamatot vesznek. Bennök is több érdekes mozzanatot merült föl, melyek közt legfontosabb az, hogy a belügyminister elfogadta azon ellenzéki részről jövő indítványt, hogy az állandó szavazati lajstromok teljes elkészültétől számítva három hó alatt javaslatot fog előterjeszteni az erdélyi választókerületek kikerekítése s az ottani aránytalanságok megszüntetése ügyében. Mi alig hisszük, hogy a mostani képviselőháznak ideje leszen az ily javaslat tárgyalására. Az állandó lajstromok elkészítésére vonatkozó munkálatok a legjobb esetben is csak januárban fognak befejezteni s a belügyministernek legalább három órára lesz szüksége, hogy a nyert tapasztalatok alapján javaslatot elkészítse. Így az csak márciusban vagy áprilisban fog a ház elé kerülni, mely sessiója végén alig fog ily rendkívül fontos ügy tárgyalásába bocsátkozni. Valószínű tehát, hogy a belügyminister majdan előterjesztendő javaslatára örökségképen ama képviselőháza fog maradni, mely 1875 nyarán vagy őszén választatik, s így a legközelebbi választások még a régi törvény érvényben maradó szabványainak alapján ejtetnek meg. Az osztályok ide vonatkozó határozatának tebat a dolog természete szerint közvetlen gyakorlati következménye nem lehet.

dett. A tulajdon megszüntetése — a communisták nézetének megfelelőleg — minden egyéni szabadságnak elenyészését, a kulturának s családi kötelékek szétrombolását, szóval a barbárságnak oly mérvét vonná maga után, a minő az emberi társadalom legkezedtelegabb állapotaiban sem létezett.

Látzólólag mérsékeltébb s humanusabb a socialisták tana, de épen oly visszás s még kevésbé következetes. E tan a tulajdon csak „állami kölcsonnek tekinti a tulajdonos kezeiben s az egyén jogát csak a souverain társadalom összakarata általi elismertetés következményeinek. Az ember individualis természetének és szabadságának e félreismerése csak leszarmaztatott s átmenő birtokot ismerve el, a középkori bűbűréség torzképét mutatja kárpótlásul, azon szabad tulajdonért, melyet a magosb társadalmi fejlődés szerencsésen kivívott. Ugyanazon — csak democrat phrasissokkal betakart — elmélete ez a szolgátságnak, melyre a történet legsötétebb korszakában aljas hízolgas tanította a zsarnok despotákat.

Az államot tehát korántsem illeti meg a magántulajdon fölötti absolut rendelkezés. Sőt inkább ez, mint magánjog, szabály szerint kivüle esik az államjog körének. Az állam nem teremti s nem tartja fen a tulajdon, tehát nem is veheti azt el; csak védelmezi annak szabadságát s biztonságát épen úgy, mint általában minden egyéni jogát. A magántulajdon szabadsága azonban némi megszorításokat szenvedhet oly előfeltételek alatt, melyek egyuttal az állam jogát kiterjesztik.

a.) Némely dolgok természeti minőségük folytán kivonvák a kizárólagos magántulajdon alól s közhasználatra rendeltetvük (tengeri kikötők, nyilvános folyók, utak). Mások képezhetnek ugyan magántulajdon, de a modern jog értelmében, mert szorosb viszonyban állnak a köz jóléttel, vagy mert kibaszolásuk a köznséges és osztható magántulaj-

— A Deákpart értekezlete f. hó 6-ikán Bitó elnöklete alatt d. u. 6 órakor folytatta a választási törvényjavaslat tárgyalását, s abban a 63. §-ig haladt.

A 35. §-nál kimondatott, hogy a kitöröltek fellebbezési fórumát a kir. curia mindkét osztálya és csak ideiglenesen jelöltetik ki. E § utolsó bekezdésében felvetették, hogy a központi választmány nem hivatalból terjeszti fel határozatait, hanem csak azon határozatokat, melyek ellen panasz emeltetett.

A 36. §-nál kimondatott, hogy a belügyminister az igazságügyministerrel egyetértőleg dolgozza ki az ügyrendeit. A 37-45. §§ ok változatlanul elfogadtattak. A 46. §-nál határozatott, hogy, ha egy jelölt van, az elnök kijelenti, ha az előző napon csak egy egyén jelöltetett ki, az másnap proclamáltatik. Minden tett ajánlatáról elismervényt adni tartozik.

Az 54. § ra nézve általában kimondatott, hogy a szavazás egy községen, de több ponton tartathatik, még pedig a hol 1000 választó van, egy ponton, 1000 tul 2 ponton tartandó, 3000-en tul 3 ponton is lehet.

Az 54. §-ba beletétezt, hogy a szavazó helyiségben a bizalmi férfiak is jelen legyenek.

A többi §. elfogadtatott.

— A keleti vasut részvényesei között mint a „M. P.“ írja, nagy feltűnést okoztak Kerkápoly és Tisza Lajos volt miniszterek vallomásai. Ugy értesülünk, hogy több jelentékeny részvényes azon farradozik, hogy a részvényesek folyó hó 20-án értekezletet tartsanak, mely tekintettel a volt miniszterek vallomásaira, saját érdekeik megórása végett netalan később teendő lépések iránt megállapodásra jussanak és a keleti vasutgy további fejlődésének folytonos szemmel tartására egy állandó bizottságot alakítsanak.

— A román képviselőkamra június 4 én kedden kezdé meg azon egyezmény tárgyalását, mely a román és osztrák-magyar kormányok közt a vaspályaszatlakozás ügyében kötöttet s melyet alább közölünk. Boeresco, Lahovary és Epureano urak a javaslat elfogadása mellett, Blaremberg Bratiano és Manu szélső képviselők annak elvetése érdekében szözlottak. Az ötödikén folytatott és befejezett általános tárgyalásról következő távirat érkezett:

Bukarest, június 5. Heves vita után, melyben Cogolniceanu, Tiesco a kormányjavaslat ellen, Ghika, Ventura képviselők és Cantacuzeno, Boeresco és Catargi miniszterek a javaslat mellett emeltek szót, ma, miután Catargi miniszter ur a javaslat elfogadásából kabinet kérdést csinált, a képviselőház 75 szíval harmincz és néhány szó ellen általánosságba elfogadta a vaspálya csatlakozásra vonatkozó törvényja-

don korlátait meghaladó gazdaságot feltételez, az állam magasb jogának vetvük alá (bányák s hasonló rtgalek).

b.) Az államnak területe s lakósága fölötti (politikai) főuralma s azon kötelezettsége folytán, hogy az egyéneknek egymás mellett s egymás után létezését biztosítsa. Ide tartoznak az adók s a magántulajdon rendszeti korlátozásai.

c.) A kisajátítás jogának következtében. Közönségesen azt tartják, hogy a rómaiak nem ismerék el a kisajátítási jogot s feltétlen védelmet nyújtottak a tulajdon szabadságának. Azonban csak annyit állithatni biztosan, hogy nem engedtek általános kisajátítási jogot. Nagy csatornáik, egyenes irányban kitépitett katonai utak nem volnának megfejtethők, ha az állam egyes esetekben ne köoyszeitehtter volna telek-átengedés a tulajdonosokat. Valószínűleg aként jártak el, mint ujjb időkbén az angolok, kiknél még ma is csak egy speciális törvény, egy külön parlamenti acta által lehet a magántulajdon valamely közhasznu vállalatra igénybe venni. A continens ellenben a kisajátítás joga általános elismerést nyert. Több ujjb alkotmány kimondja, hogy az állam jogosítva van a közjó érdekében s teljes kártalanítás mellett kényszerítőleg elsajátítani a magántulajdon. Ezen elvet teljesen jogosultt teszi annak megfontolása, hogy pusztán individualis magán- s általános közjogok conflictusa esetében utóbbiakat illeti meg az elsőbbség, de csak a conflictus eloszlatása által szükségelt terjedelemben. A közérdeket védi az állam kisajátítási, a magánérdeket az egyén kártalanítási joga.

A kisajátítás joga az államot s csak a községi közérdekek szikebb köre tekintetében a községet illeti meg, magán személyeket azonban nem. De az állam, a mint egyes közérdeku vállalatok végbevitelét magán személyekre ruházza, ezeknek kivételesen a kijelölt oszlu kisajátítási jogát is átengedheti. Még

vaslatot. A szerződés folyamán lapunk holnapi száma a törvényjavaslatot is hozni fogja.

A magyar-román vasuti csatlakozás tárgyában megkötött szerződés.

Miután ő felsége Austria császára, Csehország királya etc. és Magyarország apostoli királyának kormánya, valamint a romániai fejedelem ő fenségének kormánya egyértelműleg óhajtották, hogy megfelelő alattvalóik számára a forgalomban ujjb könnyítéseket eszközöljenek és mindkét szomszédos állam viszonyait szabályozzák, elhatározták, hogy a vasuti csatlakozásokra nézve szerződést kötnek és e czélból felhatalmazottakul kineveztettek:

Ő császári és királyi felsége részéről diplomatai ügynöke és főconsula báró Calice, a II. osztályu vaskorona rend lovagja.

Ő fensége, Románia fejedelme részéről Boerescu B. ur külügyministeri titkár, a Hohenzollern I. osztályu rend és a szalagos porosz korona rend lovagja etc.

Miután ők felhatalmazásaikat egymással közzölték és azokat rendben találták, a következő cikkekben egyeztek meg:

1. cikk.

A nélkül, hogy más csatlakozási vonalakra nézve, melyek a szomszédos tartományok közös érdekében később alapittatának, praedjudicáltaknak, tekintve azon vasuti csatlakozástól, mely Itzcani-Burdujeninél már fennáll, beleegyezett mindkét egyezkedő fél, hogy az ezen okmányban foglalt feltételek szerint az alább megnevezett határpontokon, névszerint Varciorovánál (Orsova) és Tömös-nél (Predjal) vasutak egyesíttessenek.

2. cikk.

Miután az Itzcani-Burdujeni felő vivő vasutak már kiépítve s a forgalomban át vannak adva, e vonalra nézve biztosítja mindkét kormány határain keresztül az akadálytalan nemzetközi forgalmat és már most kötelezik magokat, hogy egy külön szerződés után a különböző rendőri és vámügyi rendszabályokat és egyéb, mindkét ország nemzetközi forgalmát illető viszonyokat szabályozni fogják.

A mi a más két csatlakozási vonalt illeti, mint első osztályu vasutak a következőleg fognak kiépíttetui.

Az első Temesvárról indulva ki Orsován keresztül Turan Severinnek, mint csatlakozási vonal a Bukarestből Varciorovának vivő, építésben levő vonalhoz.

A második Brassóbol indulva ki a tömösi szorson (Predjal) keresztül Plojestiig, mint csatlakozási vonal a bukarest-galaczi vonalhoz.

3. cz.

A mi az előbbi cikkbén említett varciorovai csatlakozási vonalat illeti, ő császári királyi apostoli

Anglia- és Északamerikában is nem egyszer átruhazza a törvényhozás e jogot a vaspályákat építő társulatokra.

Némely törvényhozások a kisajátítási jogot részint csak fekvőségekre, részint meghatározott egyes czélokra szorítják. Az elv teljes tisztaságában nem fér e megszorításokkal össze, mert ugyanazon okok igazolhatják a kisajátítást ingó dolgoknál s más vagyonyjogoknál, valamint oly czélok tekintetében is, melyeket előre alig lehetne meghatározni.

Azon kérdés, hogy minő nagyságu kártan a kártalanítási összeg, egészen magánjogi természetű s szabadsággal egyeztlen hiányában bírói uton döntendő el. Az állam mindig teljes kártalanítással tartozik. A magán fél nem szenvedhet oly kárt, a mely egyedül őt sújtja. E szerint nem csak a köznséges piaci ár, hanem azon különös értéktöbblet is megterítendő melylyel a tárgy az átengedésre kényszerített tulajdonos előtt bír, ellenben nem a pusztán képzelt értéktöbblet, nem a pusztá kéjbecsár, melyet a tulajdonos az illető dolognak adni szokott.

Annak meghatározása, valjon közérdek kívánja-e a kisajátítást, közjogi természetű s ennél fogva nem a bíróság, hanem az államhatalom organumai által eszközölendő, akár — mint Anglia- és Északamerikában — a törvényhozás által, mely valamely vállalatot hasznosnak jelent ki, akár — mint a continens államaiban — az illetékes közigazgatási hatóságok által. Ellenben az utóbbi eljárás mód helyesebb, mert a kormány feladata egyes esetekben megtenni azt, a mit a közjó kíván s neki kell leginkább bírti a czélközeli eszközök megválasztásának képességével. Csakhogy az eljárási mód nyújtja annak garantiát is, hogy nem pusztá szeszély vagy önkény idézi elő a magánjogba való beavatkozást.

Dr. M. A.

felségének kormánya megteszi az intézkedéseket az iránt, hogy az országa területén belől a határig a jelenlegi szerződés kicserélésének napjától számítva 4 év alatt ki legyen építve és a forgalomnak átadva.

Hasonlóan kötelezi magát a fejedelmi kormány, hogy a csatlakozási vonalat a határig ugyanazon idő alatt kiépíteti, a forgalomnak átadja s így Orsován keresztül a román vasutakat a magyarral egybeköti.

4. cz.

A mi a 2 cikkben, másodsorban megnevezett csatlakozási vasutat illeti, mely Tömösön halad át, kötelezi magát mindkét kormány, hogy megteszi a szükséges intézkedéseket a végre, hogy minden a maga területén, a jelenlegi szerződés kicserélésétől számítva 4 évnyi időközben a vonal kiépítését és forgalomba hozását biztosítsa.

5. cz.

Ezenkívül kötelezi magát mindkét kormány, hogy a szerződés befejezése után rögtön egy bizonyos helyre kiküldendő külön bizottság által megkezdeti a szükséges tanulmányokat és mérnöki előkészületeket, hogy a határon a brassó-plojesti két vonalrész csatlakozási pontja meghatározassék. E szerződés megerősített példányának kicserélése után legkésőbb egy év alatt a munkálatoknak be kell fejeznie és mindkét kormány által a csatlakozási pont Tömösön keresztül meg kell, hogy állítsassék.

6. cz.

Mindkét kormány elismeri még három más vasúti csatlakozás: névszerűt a vulkáni és verostonyi, valamint az uzi, ojtói vagy ghymesi (palankai) csatlakozás hasznosságának elvét, a nélkül, hogy ezek kiépítése iránt határidő szabatsék ki. Ezek későbbi egyezség tárgyaiként hagyatnak fenn azon időpontra, melyet mindkét rész észszerűnek fog találni.

7. cz.

Minden csatlakozási ponton egy közös nemzetközi állomás fog építtetni, melyek később mindkét magas szerződő fél előleges egyetértése folytán fognak meghatározatni.

A vasúti rendőrséget első sorban a vasúti hivatalnokok fogják gyakorolni — mindkét állam illető hatóságának felügyelete alatt és összhangzásban az illető területen fenálló törvények és rendeletekkel.

E közös pályaudvaron belől és között a határon a vasútvonal elágazásaira nézve a teljes fensőség, valamint az igazságszolgáltatás és rendőri hatalom közösgyének és a vámügyek azon ellenőrző felnek tartatik fenn, a melynek területén a határlomás van. Ennek dacára szabadságában áll mindkét szomszédos kormánynak:

1. Vizsgálatokat rendelni el a nevezett állomáson vagy a nevezett vonalon alkalmazott alattvalókkal szemben olyan bűntény vagy kihágás alapján, melyet saját területén követek el.

2. A mi a polgári törvénykezést illeti, jogukban áll:

a) ezen hivatalnokok vagy alkalmazott egyének hagyományát lefoglalni;

b) a nevezett alkalmazottak és hivatalnokok vagyonára a csődöt kiadni s a netaláni eladást végrehajtani.

Az illető bíróság azonban mégis fentarthatja magának azon jogot, hogy azon birtokokra nézve, melyek területén fekszenek, a csődöt külön elrendelje.

Az ellenőrző kormányok kölcsönösen biztosítják minden felmerülő eset alkalmával az illető hatóságok szükséges és törvényszerű segítségét.

Mindkét vasúti igazgatóság az illető kormányok beleegyezésével, tekintettel a közös pályaudvarok használatára mellék épületeivel együtt, valamint az e czimen az egyeseknek szolgáltatandó kárpótlásra, egy külön szerződést fognak kötni.

Budapest, június 5.

A közélet tanodai törvényjavaslat tárgyában a közoktatási miniszter által összehívottak majdnem teljes számmal jelentek meg. A javaslatnak mostani tárgyalása ellen szóltak: Zsedényi Ede és Mocsáry Lajos; — Schwarz Gyula pedig a mostani tárgyalásban csak úgy nyugszik meg, ha erre elegendő idő adatik. A tárgyalás mellett nyilatkoztak: Pulszky Ferenc, Kerkapoly, Várady Gábor, P. Szathmári Károly, Molnár Aladár, Huszár Imre stb. Tiszta Kálmán kijelenté, hogy ő a javaslattal szemben külön álláspontot foglal el, melynek érvényesítését megkísérli a házban. Nincs kifogása a mostani tárgyalás ellen; erre azonban elegendő időt óhajtat és kész augusztusig is ülésezni. A miniszter erre az értekezlet többségének óhaját úgy formulázta, hogy a többség a törvényjavaslatnak mostani tárgyalása mellett nyilatkozik.

A Deák-párt csütörtökön d. e. 10 óráig d. u. 2 óráig és d. u. 4-től 8 óráig tartott értekezletén folyatta a választási javaslat részletes tárgyalását és az I. fejezetet elvégezvén, a III. fejezetben a 21-ik §-ig haladt.

Az értekezlet megállapodásai a következők: A 2. § első bekezdéséből a szavak helyett: „kiterjedési birtokoknak azon ingatlan vagyon tekintetét” e szavak tetették: „kiterjedésének azon földbirtok tekintetét, e szavak pedig kihagyattak: „vagy ha ott urbírság nem létezett, a szomszéd községben.”

Második bekezdéstől a kihagyottak pótlásául ez ígattatik:

„Ha pedig ugyanazon községben urbírság nem létezett, a legkevésbé megrótt $\frac{1}{2}$ urbíri telek szomszédosságában fekvő azon községből veendő, a mely-

ben a föld értékére befolyással bíró viszonyok ama községéhez leginkább hasonlók.” A harmadik és 4-ik bekezdés maradt.

A 4. §. következőleg módosított;

„Az 1848. V. t. 2. §. b) és erdélyi II. t. 3. §. b) pontja alapján választási joggal bírnak azok, kik mint kereskedők, vagy gyárosok az összeírást megelőzőt évben is 10 fvt 50 kr jövedelmi adót fizettek, mint kézművesek pedig azok, kik ugyanazon időben legalább egy segéd után fizettek jövedelmi adót.

Az 5. §. változatlanul elfogadtatott.

A 8. §. helyébe a következő szöveg ígattatott: „Az erdélyi megyékben, székek- és vidékekben az 1848. erdélyi II. t. cz. 4. §. c) pontja alapján 8 fvt 40 kr egyenes adó, melybe csak az 1868. XXV. t. cz. 2. §-a értelmében kirótt 10 %-os állami törzsadó számítatik, adja meg a választói jogot.”

A 7. §-ba beszúrattott a jövedelem adó említése elé azon megjegyzés, hogy 10 forint 50 krajczárt, vagy illetőleg 9 fvtot már

„a megelőzőt évben is fizetnie kellett az illetőknek.

A 8 §. következőleg módosított:

„Az 1848. erdélyi II. t. cz. 3. §. d) pontjában foglalt választói jogozim az erdélyi vármegyék, székek és vidékek minden községére kiterjesztetik.

Az 1848. V. t. cz. 2. §. d) és erdélyi II. t. cz. 2. §. d) pontjában érintett lelkesek és segédlelkesek választói jogának gyakorlásához megkívántatik, hogy mint ilyenek, hivatalos alkalmazásban legyenek, a tanárok és iskolatanítók pedig választói joggal az esetben bírnak, ha ezen állomásra a törvény értelmében kinevezettek, választattak, vagy hivatalukban megerősítettek.”

A 9. §. változatlanul elfogadtatott.

10. §-ul a régi 10-ik §-ból átvett és megváltoztatott következő szöveg ígattatott:

„Választói jogot nem gyakorolnak: a hadsereg (hadi tengerészet) állományában tetteleg szolgáló katonák, valamint a tetteleges szolgálatban álló honvédek, nem tartozván azok közé azon tartalékosok és honvédek, a kik az 1868. XL. t. cz. 36. §. és XLI. t. cz. 14. §-a értelmében fegyvergyakorlatra behivatnak.”

A 11. (régii 10) §-ba a kivett fennebbi pont helyébe betoldatik a választói joggal nem bírók közé:

„2-or azok, kik az összeírást megelőző évre egyenes adójukat le nem fizették, kivéve azon esetet, ha annak lerovására halasztást nyertek, vagy az teljesen elégséget.”

A 11. és 12. (régii) §§-ok változatlanul elfogadtatottak

A II. fejezetben a 17. §, mely a bíróságokra vonatkozik, függőben hagyatván, a többi elfogadtatott.

A III. fejezetben a 20. §-ba beszúrattott, hogy a választók összeíráásával megbízott küldöttségnek „minden választó tagja lehet.”

A két értekezlet hoszas vitáin igen sok szó volt vett részt, kik közül, miután egyenkint megnevezni hely szűke nem enged, a következőket emeljük ki, mint a kik leg többször szólaltak fel: Szilágyi Dezső, Eötvös Károly, Lipthay Béla b., a belügyminiszter, Nebreczky Sándor, Kerkapoly, Pulszky Ágost, Bésán János, Justh József, Ivanovics György, Somssich Pál.

Az értekezlet végével kimondatott, hogy a már tárgyalt és elfogadott részt az értekezlet pártkérdésnek tekintik.

Az új mértékrendszer.

(Folytatás.)

b) Szigorú súlyok.

A szigorú (Precision) súlyok 1 gramig bármily anyagból valók, oly csonkakúp alakban készítenők, melynek alsó lapja kisebb a felsőnél, és élei egy kisse le vannak kerekítve. A 20, 10 és 5 kilogramos súlyok vagy gombbal vagy füllel, a 2 és 1 kilogramos súlyok csak gombbal látandók el.

Ezen súlyok mértékei körülbelől következők: 20 kilogramtól 50 gramig a súly alsó átmérője = 0.85 felső átmérő, magassága = középméret; 200 gramtól 5 gramig a súly alsó átmérője = 0.8, felső átmérő magassága = $\frac{1}{2}$ középméret; 2 és 1 gramos súlynak alsó átmérője = 0.8 felső átmérő, magassága = $\frac{1}{4}$ középméret.

A gram részei felhajtott szélű négyzetű lemezdarabokban készítenők.

22. §. A súlyok különös kellei.

A gombbal vagy merev füllel ellátott súlyoknál a gombot vagy fület a súly testével egy darabból kell önteni.

A 20, 10 és 5 kilogramos öntött vas súlyoknál vaskarikát összeforrasztani s a fület a súly testébe forrasztó anyag nélkül kell beönteni. A fülnek nem szabad a súly felső lapja felett kiállani.

20 kilogramtól 50 dekagramig, illetőleg 500 gramig minden súlyban egy üregnek kell lenni, melynek csatornája a súly felső lapjába nyílik, és közvetlenül az üreg előtt szűkebb. Ezen üreg vas, ólom, s más effélé, a súly helyesítésére szükséges anyagok befogadására szolgál. Ezen üreg miatt az öntött vasból készült súlyokat könnyebbé kell önteni, és pedig:

20 kilogramnál	200—80 grammal
10	175—70
5	150—60
2	100—40
1	80—30

50 dekagramnál illetőleg 500 grammnál 60—25 grammal.

Sárgaréz súlyoknál, miután ezeknek súlyát kicserélés közben csaknem egészen el lehet találni, kisebb üreg is elegendő.

Öntött vas súlyoknál az üreg csatornájának az üreg közelében szűkebbnek kell lenni, mint kívül, középtájjan pedig ki kell tagolni, hogy a dugó beültetvén, kiterjedhessen és megszoruljon.

Sárgaréz súlyoknál az üreg csatornáját mintegy 10 milliméter mélyen, gyengén kúpalakra kell kitágítani.

Az üreg átmérője nagyobb súlyoknál 12 milliméter, kisebbeknél 8 milliméternek veendő.

A dugó vörös vagy sárgarézből készíttetik és akkép veretik be, hogy felülete a súly felső lapjába essék; 20 dekagramtól, illetőleg 200 gramtól kezdve lefelé a súlyok helyesítése a súly alsó lapján esztorgályozás által eszközöndő.

A súlyok felülete a felirásokon kívül sima legyen. Nem hitelesíthetők a) lukasos felületű súlyok, még ha a lukak idegen testekkel vagy bevert szögekkel vannak is betöltve; b) oly súlyok, melyeknél az alsó lap kiálló karimával van öntve, vagy üregekre van esztorgályozva.

Öntött vas súlyoknál a fekete festéknek nemcsak a felületre mázolja, hanem beáztatva kell lenni.

23. §. A súlyoknál megengedhető hibák.

A súlyoknál megengedhető hibák a következő táblázatból vehetők ki

	kalmársúlyoknál	szigorú súlyoknál
20 kilo-grammnál	3000 milli-gramm	1500 milli-gramm
10	1800	900
5	900	450
2	450	225
1	300	150

50 deka-grammál,	180	90
20	200	80
10	100	50
5	50	40
2	20	20
1	10	16
	5	10
	2	6
	1	4
50 centigrammál	1	1
20		1
10		1

A szigorú súlydarabok 5 centigramtól 1 milligramig egyenkint lehetőleg helyesen készítenők; ezen súlyoknál a hiba az egy osztályba (tehát vagy a centigram-, vagy a milligram-osztályba) tartozó 4 darab, összesen igazi súlyának $\frac{1}{100}$ részénél többet hibáznai nem szabad.

24. §. Bélyegzés

A dugóval ellátott súlyokon a bélyeg a dugó felületére s ha azok sárgarézből vagy hasonló anyagból vannak készítve, míg a fenék lapjára is áttetik. Dugó nélküli súlyoknál a felső és alsó lap, lemez alakuknál pedig a felső lap bélyegzettik meg.

A szigorú súlyok a rendes bélyegen kívül a felső lapon még egy csillag bélyeget is kapnak.

(Folyt. köv.)

Jelentés

A királyhagóntuli törvényhatóságok rendezése tárgyában.

A királyhagóntuli részek több képviselői a belügyminiszter ur elnöksége alatt tartott értekezletben, részletes és beható tanácskozás tárgyává tették az általuk kiküldött albizottság azon javaslatát, mely a királyhagóntuli törvényhatóságok rendezésére vonatkozólag előterjesztetett.

Erdély a rondírozásának kérdése. Az ezen értekezleten megjelent képviselők mindenképp elismerték és hangsúlyozták az albizottság azon meggyőződésének a lehetőségét és igazságát, hogy a királyhagóntuli részeknek mai politikai felosztása teljességgel továbbra sem tartható, mert nehezebb a kormányzást felülről, mint nem feléle meg a lakosság érdekeinek sem, és mind az államra, mind a polgároknak nézve megdrágítja a kormányzást és közigazgatást, a nélkül, hogy ennek megfelelő előnyöket nyújtana legalább a kormányzás és közigazgatás észszerű vezetésében. De az értekezlet tagjai továbbá nem hagyhatták figyelmen kívül azon módosításokat sem, melyeket a IX albizottság a meggyőző hatáskörének szélesítésére vonatkozólag tett, a melyek oda irányulnak, hogy a törvényhatóságok az állami élet összes functionisban tevékeny részt vegyenek és végezzék azon teendőket nagy részét, melyek ma külön kormányzó-egységek hatáskörébe tartoznak és a megyei adminisztratívion mondhatni laza összefüggésben vannak. A törvényhatóságok munkakörének szélesítését a IX albizottság javaslatai alapján elvben — az értekezletben tett nyilatkozatai szerint elfogadta a belügyminiszter ur; s miután ezen eszmé ellen az értekezlet tagjai részéről egyáltalán kifogás nem tetetett, sőt az több oldalról mint egy helyes reform alapja üdvözlöztetett: az értekezlet tagjainak okvetlenül azon meggyőződésre kelle jutniok, hogy a törvényhatósági munkakör szándékolt és elvileg helyeselt szélesítése jótékony hatással csak úgy lehet az országra nézve, s az attól várt kedvező eredmények a jobb adminisztratívion, valamint a pénzbeli megtakarítások tekintetében csak úgy következ-

hetnek be, ha a királyhagóntuli részekben is a jelenlegi anomáliák megszüntetésével egy helyes s a jelzett reform feltételeinek megfelelő politikai beosztás lépett életbe.

Házi adó. Ezzel kapcsolatban a házi adó behozatalának kérdése volt azon másik kiváló fontosságú tárgy, melylyel az értekezlet tagjai tüzetesen foglalkoztak, s e tekintetben a nézetek meggyeztek abban, hogy egységes önkormányzat csak úgy fejlődhet ki a királyhagóntuli részekben, s az önkormányzat azon várokozásoknak, melyeket hozzá kötünk, csak úgy fog sikeresen megfelelni, ha az önkormányzatra nézve egyszersmind elfogadjuk alapul az önmegadóztatást.

A házi adó gyakorlati keresztülvitele. A mi a házi adó gyakorlati alkalmazását illeti, e tekintetben helyesléssel találkozunk az albizottság a IX. albizottság megállapodásain alapuló azon javaslatai:

hogy a házi adó az egyenes adókra kivetett egy bizonyos %-ban álljon;

hogy az állam az egyenes adók mostani összegéből, egy a mostani közigazgatási kiadásoknak megfelelő részt elengedjen, illetőleg a törvényhatóságok szabad rendelkezése alá bocsásson;

s hogy egy bizonyos matimum állapítsassék meg az önmegadóztatási %-ra nézve, melyen túl a törvényhatóságok a házi adó kivételében ne mehessenek.

(Folytatása követ.)

BELFÖLD.

S-Szent-György, 1874. június 5-én.

Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapja idei 123-ik számában valaki „Cato” álnév alatt Háromszék törvényhatósági bizottsága és megye tisztviselői fellett, a közelebből tartott közgyűlés alkalmából pálcát tör s kimondja a „pernet” ot.

És miért?... Mert Háromszék megye intelligensnek híresztelt bizottmánya, nem adta ki, a belügyminiszter által a sepsi-szentgyörgyi „népiskola” alapjából utalványozott 24,000 fvt kölcsönt, a sepsi-szentgyörgyi ev. ref. collegiumnak.

Hogy harangoznak... hallottuk... De nem tudjuk hogy hol! Igen... mert a belügyminiszternek ilyen s általában semmiféle utalványa ide nem érkezett.

Ugyan tárgyalattott, egy sepsi-szentgyörgyi ev. ref. collegium által sürgetett 24,000 fvt kölcsön ügy.

De nem azért — mert „Cato” hallott arról valamit, és szőnyegre hozta — hanem azért, hogy a tisztelt olvasó közönség, a háromszéki bizottságnak ez ügyre vonatkozó határozatát illetőleg tájékozva legyen, fellejtem bővebben:

A volt székely huszár és gyalog határhozredek kinostári kezelés alatt álló ingó és ingatlan javainak visszadása és rendezése tárgyában az 1869-ik év január 23-án báró Wenckheim Béla akkori belügy-, Lónyay Menyhért pénzügy- és Horváth Boldizsár igazságügy miniszterek, ő cs. k. apostoli felsége eleibe, a többek közt a következő véleménynyel járultak: — — —

„Mi tehát azon erős meggyőződésünkben, hogy a közérdek is hatalmas követeli a székely népnek anyagi és szellemi haladását és fejlődését, hogy missiojának főként Oriens felé, eleget tehessen, hódolatot véleményezzük:

„hogy a felosztott székely határhozredek által birt, és fentebb már elosorolt, minden névvel nevezhető ingó és ingatlan javak adassanak vissza „kegyelemből és pedig e következő szabályzattal:

1. „A felosztott első székely gyalog ezred — „cski — általruházási pénzalapja alakítására birtokolt és fentebb elosorolt, jelenleg a gyergyó-szt. „miklósi és kászón-ujfalusi államerdőségek által, az állam javára kezelt szántó, kaszáló, legelő és erdő „birtokok az azokon található építményekkel, felszerelésekkel és telepekkel örökre feloszthatatlanul, teljes tulajdonosi joggal Csikszék közönségének — „épségben tartása mellett.

2. „A felosztott első gyalog székely ezredtől elköszött ruházati pénzalap és ennek kamatjárdékai, valamint a székely huszárezredtől elköszött ruházati pénzalap illetékes része, és ennek kamatjárdékai Csikszék közönségének; a felosztott 2-ik „székely gyalogezred, és székely huszárezred ruházati pénzalapja és ennek kamatjárdósága Háromszék székely közönségének, mindkét közönségnek „vallás különbség nélkül, feloszthatatlanul örök „joggal.

3. „Az ugynevezett lóbeszerzési pénzalap, és ennek kamatjárdékai a felosztott huszárezredet alkotó huszár családoknak közös egyenlő jogosultsággal,

„mindhárom osztálybeli vagyonok azonban a „következendő szigorú szabályzással lennének visszaadandók.

„hogy a fekvő javak úgy, mint a ruházati „pénzalapok általában, soha fel ne osztassanak; lóbeszerzési pénzalap is legfentebb osztályonként — di- „visio — osztatnék fel, de az alább látható megszórítással, hogy a Csikszék közönségének visszaadandó fekvőségeknél évi jövedelme a földművelés, kézmű, gyárilap, bányászat és kereskedelem emelésére, a nép oktatására fordítsassék, —

„hogy a ruházati pénzalapok mint takarékos „letőleg kölcsönpénztárak kezeltesse, lehető olcsó „kamattal Csikszék területén,

„hogy a fentebb kijelölt irány szem előtt tartásával, a fentebb megnevezett czélok közül azt, „melyre a lóbeszerzési pénzalap is fordítandó lesz s

